

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 66/2022-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Petra Straku a sudcov Roberta Šorla (sudca spravodajca) a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej JUDr. Darinou Solárovou, advokátkou, Škultétyho 3, Košice, proti uzneseniu Okresného súdu Košice I č. k. 12C/22/2018-456 z 22. októbra 2021 takto

rozhodol:

Ústavnú sťažnosť **odmieta**.

Odôvodnenie:

I.

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 20. januára 2022 domáha vyslovenia porušenia „základného práva“ na konanie štátnych orgánov podľa ústavy v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon, podľa čl. 2 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením všeobecného súdu, ktorým jej bola uložená poriadková pokuta a ktoré navrhuje zrušiť s tým, že okresnému súdu bude uložené vrátiť jej 200 eur, ktoré už ako pokutu zaplatila.

II.

2. V spore sťažovateľky, ktorá žije v [REDAKOVANÉ], ako žalobkyne proti trom žalovaným, z ktorých prvá žije na [REDAKOVANÉ], druhá v [REDAKOVANÉ] a tretia v [REDAKOVANÉ], o určenie, že nehnuteľnosti patrili do dedičstva po poručiťovi, okresný súd 4. marca 2021 upovedomil strany sporu a ich advokátov o odročení pojednávania nariadeného na 18. marec 2021 z dôvodu pandemických opatrení na 28. september 2021. Upovedomenie bolo advokátke sťažovateľky doručené 5. marca 2021 a sťažovateľke 24. marca 2021. Na otázku žalovanej 2 jej okresný súd 20. septembra 2021 mailom uviedol, že jej účasť na pojednávaní nie je nutná. Žalovaná 2 súdu zaslala svoje vyjadrenie s tým, že sa na pojednávanie nedostaví. Rovnako mailom svoje vyjadrenie zaslala žalovaná 3. Tieto vyjadrenia okresný súd obratom už 23. septembra 2021 doručil advokátke sťažovateľky. Dňa 22. septembra 2021 advokátka sťažovateľky doručila mailom súdu podanie, v ktorom uviedla, že prosí o ospravedlnenie seba a sťažovateľky na nariadenom pojednávaní a žiada o jeho odročenie tak, aby

mohol byť zabezpečený riadny výsluch strán, prípadne, aby z dôvodov hospodárnosti boli obstarané ich písomné odpovede na konkrétne otázky súdu, prípadne žalobkyne. Na pojednávanie 28. septembra 2021 sa dostavil len advokát žalovanej 1 a toto pojednávanie bolo odročené na 8. marec 2022 s tým, že bude opäť predvolaná sťažovateľka, jej advokátka, žalované 2 a 3 a žalobkyni bude uložená poriadková pokuta 200 eur.

3. Namietaným uznesením bola sťažovateľke uložená poriadková pokuta 200 eur, čo okresný súd odôvodnil odcitovaním § 102 Civilného sporového poriadku, k čomu pripojil textovú pasáž významu poriadkovej pokuty ako nástroja na zamedzenie prietahov v konaní a s tým spojené základné právo podľa č. 48 ods. 2 ústavy. Podľa okresného súdu strany, ich zástupcovia, znalci, svedkovia a iné osoby majú v priebehu konania procesné povinnosti, ktorých splnenie zabezpečuje riadny priebeh konania. Základným predpokladom na uloženie poriadkovej pokuty je to, že konaním alebo opomenutím dôjde k sťaženiu postupu konania. K tomu okresný súd uviedol, že pretože žalobkyňa sa z účasti na pojednávaní 28. septembra 2021 ospravedlnila 27. septembra 2021, je toho názoru, že svoju neprítomnosť neospravedlnila včas a ňou uvádzané skutočnosti nie sú vážnymi okolnosťami tak, ako to predpokladá § 102 Civilného sporového poriadku. Keďže dochádza k prietahom v spore, bola žalobkyni uložená poriadková pokuta 200 eur, ktorej výšku považuje súd za primeranú aj s ohľadom na závažnosť predmetu sporu.

III.

4. Sťažovateľka namieta, že jej advokátka ospravedlnila neúčast' sťažovateľky a seba v čase, keď to vzhľadom na všetky okolnosti prípadu možné bolo. Pritom išlo o vážne dôvody, keďže sťažovateľka je vo vekovej kategórii, ktorá je najviac ohrozená korunou a pri cestovaní cez viacero letísk a v hoteloch by sa mohla nakaziť. Okrem toho sa jej advokátka pred pojednávaním ocitla v zložitej situácii, keďže u jej zaťa bola zistená korona a spolu s manželom musela byť v karanténe.

5. Okrem toho sťažovateľka udáva, že od začatia konania v roku 2018, ale aj v iných konaniach od nej okresný súd žiadne dôkazy nepožadoval. K tomu uvádza, že k rozsiahlemu majetku poručiťa sa nekonalo dedičské konanie, dedičstva sa ujala žalovaná 1 s matkou žalovaných 2 a 3, a preto sa o dedičstve dozvedela z archívnych dokumentov. Preto sa domnievala, že súd v konaní bude od žalovanej 1 požadovať, aby mu riadne osvedčila nadobudnutie dedičstva a to, ako s ním naložila, keďže ona týmito dôkazmi disponovala.

IV.

6. Vo vzťahu k medziam zasahovania ústavného súdu do rozhodovacej činnosti všeobecných súdov ústavný súd opakovane zdôrazňuje, že mu v zásade neprislúcha hodnotiť správnosť skutkových záverov či právneho posúdenia veci všeobecnými súdmi, pretože nie je prieskumným súdom, resp. nadriadeným súdom. Pri uplatňovaní svojej právomoci nezávislého súdneho orgánu ochrany ústavnosti ústavný súd nemôže zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Povinnosť chrániť princípy spravodlivého procesu na zákonnej úrovni patrí teda predovšetkým všeobecným súdom. Úloha ústavného súdu pri rozhodovaní o sťažnosti, ktorou sa namieta porušenie základného práva na súdnu ochranu, resp. práva na spravodlivé súdne konanie rozhodnutím všeobecného súdu, sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonných predpisov s ústavou alebo medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách najmä z toho hľadiska, či závery všeobecných

súdiv vyjadrené v napadnutom rozhodnutí sú dostatočne odôvodnené, či nie sú arbitrárne alebo svojvoľné a s priamym dopadom na niektoré zo základných práv a slobôd, resp. či výrok rozhodnutia je v súlade s priebehom konania (I. ÚS 19/02, I. ÚS 27/04, I. ÚS 74/05).

7. Predmetom ústavného prieskumu sú, aj keď v obmedzenej miere, aj rozhodnutia všeobecných súdiv o uložení poriadkových pokút. V rámci doterajšej rozhodovacej činnosti ústavného súdiv možno identifikovať skupinu rozhodnutí, v ktorých ústavný súdiv vyslovil porušenie základného práva podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, ku ktorému došlo postupom či rozhodnutím všeobecných súdiv alebo iných orgánov verejnej moci pri ukladaní poriadkových pokút (II. ÚS 374/06, II. ÚS 195/06, I. ÚS 41/2015, IV. ÚS 562/2018). Rozhodnutie o uložení poriadkovej pokuty je v zásade spôsobilé neprípustným spôsobom zasiahnuť do základných práv a slobôd účastníkov konania, a preto takéto rozhodnutie podlieha súdnu prieskumu z hľadiska rešpektovania zásad spravodlivého procesu vo všetkých jeho aspektoch (I. ÚS 41/2015, IV. ÚS 562/2018). Z uvedeného dôvodu sú na rozhodovanie súdiv o uložení pokút primerane kladené požiadavky, ktoré sú vyvoditeľné zo základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru. Znamená to predovšetkým to, že takéto rozhodnutie musí mať zákonný podklad a nemôže byť prejavom arbitrárneho prístupu.

8. Namietané rozhodnutie okresného súdiv bolo reakciou na konkrétnu procesnú situáciu v spore, v ktorom vystupuje viacero účastníkov s pobytom vo vzdialenej cudzine. Tomu zodpovedal aj postup súdiv, ktorý s dostatočným časovým odstupom nariadil termín pojednávania. Predvolanie na pojednávanie na september bolo sťažovateľke a jej advokátke doručené už v marci. Dve žalované sa pred pojednávaním vyjadrili písomne a súhlasili, aby sa pojednávalo v ich neprítomnosti. Napriek skorému nariadeniu pojednávania advokátka sťažovateľky až 22. septembra 2021 mailom súdiv doručila podanie, v ktorom uviedla, že prosí o ospravedlnenie seba a sťažovateľky na nariadenom pojednávaní a žiada o jeho odročenie tak, aby mohol byť zabezpečený riadny výsluch strán, prípadne, aby z dôvodov hospodárnosti boli obstarané písomné odpovede strán na otázky súdiv, prípadne žalobkyne. Takúto žiadosť o odročenie pojednávania nemožno považovať za včasnú, keďže v nej uvedené dôvody, mohla sťažovateľka alebo jej advokátka formulovať bezprostredne potom, ako sa dozvedela o nariadenom pojednávaní. Rovnako ju nemožno považovať za odôvodnenú vážnymi okolnosťami, keďže návrhy na procesné postupy spočívajúce či už v obstaraní písomných odpovedí alebo výsluchu strán nemožno považovať za vážne okolnosti, keďže ide o prostriedok procesného útoku, ktorý sťažovateľka mohla využiť kedykoľvek od začatia konania. Okrem toho je zrejmé, že dve žalované svoje vyjadrenie k veci zaslali a tretia žalovaná sa na pojednávanie dostavila prostredníctvom svojho právneho zástupcu. Aplikácia podústavného práva, konkrétne § 102 ods. 1 písm. b) Civilného sporového poriadku, nevykazuje žiaden prvok arbitrárnosti, keďže je zrejmé, na základe akého ustanovenia a ktoré konanie sťažovateľky bolo uložením poriadkovej pokuty sankcionované. Rovnako obстоjí úvaha súdiv o tom, že došlo k sťaženiu postupu konania, keďže v dôsledku nedostavenia sa sťažovateľky alebo jej advokátky na pojednávanie došlo k odročeniu pojednávania. V tejto súvislosti si treba uvedomiť, že odročenie pojednávania bez prejednania a rozhodnutia sporu nešlo len na úkor žalovanej 1, ktorej advokát sa zbytočne na pojednávanie dostavil, ale aj na úkor súdiv, ktorý spočíva v strate času vynaloženom na prípravu pojednávania a v strate času a priestoru vyhradeného na pojednávanie.

9. Rovnako neobstojí ani argumentácia sťažovateľky, ktorá nedostavenie sa na pojednávanie odôvodňuje celkom inými skutočnosťami ako tým, čo vyjadrila v žiadosti o odročenie pojednávania. Obava z nariadení sťažovateľky a karantény advokátky sťažovateľky nebola okresnému súdu v súvislosti so žiadosťou o odročenie a samotným odročením pojednávania žiadnym spôsobom komunikovaná, a to ani napriek tomu, že okresný súd uloženie poriadkovej pokuty avizoval uznesením o odročení pojednávania 28. septembra 2021 a k vydaniu namietaného uznesenia pristúpil až 22. októbra 2021. Keďže okresný súd advokátke sťažovateľky neuviedol, že by jej žiadosti o odročenie pojednávania vyhovel, mala advokátka sťažovateľky v čase medzi pojednávaním a rozhodnutím o uložení pokuty dostať čas na to, aby súdu komunikovala svoju karanténu ako dôvod na odročenie pojednávania. Preto nie je dôvod na to, aby tieto okolnosti boli osobitne zohľadnené v konaní o ústavnej sťažnosti. Bez významu pre posúdenie ústavnej akceptovateľnosti namietaného rozhodnutia sú aj sťažovateľkou tvrdené skutočnosti o jej predstavách o tom, ako mal okresný súd postupovať pri obstarávaní dôkazov.

10. Okresný súd postupoval nariadením pojednávania, na ktoré sa sťažovateľka či už osobne alebo prostredníctvom svojej advokátky nedostavila, hoci naň bola riadne a včas predvolaná, čím sťažila postup konania. Namietané uznesenie bolo vydané v rámci zákonného ustanovenia a je následkom prístupu žalujúcej strany k plneniu sankcionovateľných procesných povinností. Preto nie je v rozpore s právom sťažovateľky podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, alebo osobitne nenamietaným základným právom podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ktorého súčasťou je aj aplikácia zásady podľa čl. 2 ods. 2 ústavy, z ktorej však samostatne ďalšie základné právo nemožno vyvodit'. Ústavná sťažnosť je zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov odmietnutá.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 10. februára 2022

Peter Straka
predseda senátu